Kloos

Een tekstverduidelijking van artikel 26 zou voor de toekomst dit soort ministeriële kunstgrepen onmogelijk maken.

De kritische kanttekeningen die ik bij dit wetsontwerp plaatste, zullen voor ons geen beletsel vormen om er onze steun aan te geven. De verbeteringen die ik niet alle zal opsommen omdat zij bekend zijn, achten wij – mits goed uitgewerkt – ruim op te wegen tegen de tekortkomingen.

□

Mevrouw **Van der Werf-Terpstra** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Oorspronkelijk zou mijn fractiegenoot de heer Eijsink in deze Kamer namens de CDA-fractie de wijziging van de Omroepwet behandelen. Mijn fractie betreurt het zéér dat het hem door een plotseling opgetreden ziekte onmogelijk werd gemaakt.

Mij werd gevraagd zijn taak over te nemen. Met grote schroom heb ik dit aanvaard en terwijl ik met zijn taak bezig ben, wil ik graag de hoop op een spoedig herstel van de heer Eijsink uitspreken.

Nu ik hier dan ongewild sta, verheugt het mij bijzonder dat ik bij mijn eerste optreden op deze plaats juist deze Minister tegenover mij vind, in wier bekwaamheid, werkkracht en inzet wij het volste vertrouwen hebben en – uiteraard via u, mijnheer de Voorzitter – met haar over een onderwerp als het onderhavige mag spreken en openhartig vragen mag stellen. Uit de nota naar aanleiding van het eindverslag 7 september 1977 werd door haar voorganger over dit onderwerp – dit wetsvoorstel en alles wat rondom de omroep speelt – het volgende opgemerkt: 'Gelet op de belangstelling die de volksvertegenwoordiger steeds voor beslissingen inzake zendtijd-aanvragen ten toon heeft gespreid bestaat (bij de eerste ondergetekende) niet de vrees dat de volksvertegenwoordiging in de toekomst haar taak al te globaal zal opvatten .....'. Dit lijkt mij ook een geruststelling voor de heer Kloos. Wij zijn er altijd mee bezig. Op dit punt heeft de voormalige bewindsman volledig gelijk gekregen bij de behandeling in de Tweede Kamer, en ook hier zal men zich aangaande deze wetswijziging niet onbetuigd laten.

Na behandeling aan de overzijde in september 1977 is er weer veel gebeurd in de omroepwereld. De handelingen van de Minister worden met argusogen bekeken. Haar uitspraken zijn voorpaginanieuws en inspireren copywriters tot prachtige grote krantekoppen. Er wordt in de omroepwereld een slag om de populariteit geleverd.

Helaas worden die slag dikwijls géén eigen inbreng, eigen karakter en meningsuiting in 't geding gebracht. De waardering die men de omroep geeft wordt verlaagd tot enkel en alleen consumptiewaarde, waarbij 'kijkcijfers' alleen de graadmeter zijn.

In de discussie rond de nota Massamediabeleid van 18 maart 1975 over praktijkervaring met de Omroepwet van 29 mei 1969 werd tot uitdrukking gebracht dat in beginsel twee belangrijke eisen van onze democratische samenleving: vrijheid en verscheidenheid van meningsuiting, moesten blijven gewaarborgd, maar dat op een aantal punten in de Omroepwet in de huidige omstandigheden voor de wijze waarop aan deze uitgangspunten gestalte werd gegeven, veranderingen moesten worden aangebracht.

Reeds in de schriftelijke voorbereiding werd door mijn fractie gesteld dat zij het betreurt dat de zo noodzakelijke wijzigingen, voortvloeiend uit de mediánota, niet te zamen aan de orde werden gesteld maar de wetsontwerpen 14 351 en 14 486 apart in behandeling zijn genomen. Door Minister Van Doorn werd in zijn memorie van toelichting gesproken van een 'samenhangend geheel', van kwantitatieve en kwalitatieve aspecten. Het hedendaagse gebeuren rond de omroep heeft ons nog duidelijker gemaakt hoezeer beide wetsvoorstellen samenhangen. Bij de voorbereiding van deze behandeling constateerde ik dat wetsontwerp 14 351 bijna niet zonder een link naar wetsontwerp 14 486 kan worden besproken. Ten nauwste lettend op deze enkele behandeling constateer ik een hinderlijke beperking die de duidelijkheid naar buiten niet ten goede komt. Het is mij wel duidelijk geworden dat de Minister geen verwijt hieromtrent geldt. Ook zij is grootmoedig genoeg om in deze zaak niemand met de vinger na te wijzen. Belangrijke vraag voor een volksvertegenwoordiger is wel hoe de wijze van werken bij de burger overkomt. Men zou ons van halfslachtigheid kunnen betichten. Alvorens tot de behandeling van enkele punten van dit wetsontwerp over te gaan, heeft mijn fractie een zeer belangrijke vraag aan de Minister. Hoe denkt zij te handelen wanneer deze wet in deze Kamer is aangenomen? Wil en kan zij, om wille van een evenwichtig en op elkaar afstemmen van deze zo nauw met elkaar samenhangende wetsvoorstellen, met de uitvoering van 14 351 pas beginnen, als ook 14 668 in beide Kamers is aangenomen?

De vreemde halve haast om met beide voorstellen in behandeling te nemen geeft zo'n vreemde halve duidelijkheid aan een beleid hetgeen ik deze Minister niet graag in de schoenen zou willen schuiven. Juist waar dit beleid van de Minister in de schijnwerpers van de publiciteit is geplaatst, rekent mijn fractie erop dat objectiviteit van alle betrokkenen en een oprechte argumentatie bij kunnen bijdragen tot het doel waartoe de wet gemaakt is.

Ziet de Minister kans over datgene wat zij in artikel V zegt omtrent de inwerkingtreding van deze wet of op onderdelen daarvan ons nog enige verduidelijking te geven?

Mijnheer de Voorzitter! Ook voor onze fractie geldt de wijziging van artikel 13 als een kardinaal punt. Naar aanleiding van de door onze fractie en die van de VVD geopperde bezwaren tegen de nieuwe bepaling die bedoeld is om versnippering tegen te gaan heeft de Minister gesteld: 'openheid is geen doel – maar een middel om te komen tot pluriformiteit'.

Wij zouden het op prijs stellen als de Minister op de in de memorie van antwoord gegeven argumentatie van deze uitspraak nog wat dieper zou willen ingaan. Mijn fractie is er nl. nog niet ten volle van overtuigd dat de wetswijziging geen zodanig dichtslibben van die openheid ten gevolge zal hebben, dat het bescheiden schip van een eventuele nieuwe omroep (soms niet meer dan een papieren boot) niet meer de grote haven van Hilversum binnen zal kunnen varen.

Anderzijds heb ik ook wel zoveel realiteitszin dat het niet vreemd is en zelfs niet verwacht mag worden dat daar in Hilversum de best geoutilleerde baggermaatschappij zit die alle handen uit de mouw zal steken om dit vaarwater weer uit te dreggen en met vlag en wimpel het nieuwe schip binnen te laten lopen.

Mijnheer de Voorzitter! U zult het mij niet euvel duiden dat ik aan de publieke opinie daaromtrent eveneens op een populaire wijze uitdrukking geef: Naar mijn mening zit in Hilversum iedereen gebeiteld! Helaas, er zou een soort defaitisme kunnen ontstaan van: 'la maar zitten, ze doen maar', waardoor de werkelijke belangstelling, waaruit waarborgen ook voor bestaande omroeporganisaties worden geboren, schouderophalend wordt afgedaan en de verantwoordelijkheid om zelf mee te kiezen voor bepaald eigen omroeporganisaties verzandt in de kreet: mij een zorg wie het doet, als ze mij maar een fijn programma voorschotelen. Dan zullen de eerdergenoemde

Van der Werf-Terpstra

noemde kijkcijfers als de enige graadmeter kunnen worden gehanteerd en zal zich niemand meer bekommeren om toetsingseisen, noch voor grote noch voor kleine omroepen. Zover gekomen zal er geen weg terug meer zijn.

Des te klemmender is deze kwestie waar in de memorie van toelichting door de voormalige Minister werd gesproken van 'een onmogelijkheid van voortdurende toetsing van bestaande omroeporganisaties'. Meent deze bewindsvrouwe dit volledig te kunnen onderschrijven of is zij bereid wegen te zoeken, zo deze al niet heeft gevonden om ook de bestaande omroeporganisaties aan de toetsingseisen te onderwerpen? Is zij van mening dat zij over de instrumenten beschikt om eventuele discriminatie van nieuwkomers te voorkomen?

Het zal de Minister niet verwonderen dat mijn fractie, in het bijzonder de woordvoerder, die tevens deel uitmaakt van de commissie voor volksgezondheid en milieuhygiëne, blij is met de toevoeging in artikel 50, onder 2, waardoor de Minister de bevoegdheid wordt verleend te bepalen dat geen reclameboodschappen worden uitgezonden voor bepaalde goederen en diensten en dat zij zulks zal doen nadat ook de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne zal zijn gehoord.

Ik kom tot de regionale omroep. Wij achten het van groot belang, dat volgens artikel 48 de bevoegdheid aan de Minister van CRM gegeven is instellingen aan te wijzen voor het overbrengen van radio-en tv-programma's door middel van draadomroepinrichtingen en dat volgens de memorie van toelichting van de vorige bewindsman de regionale omroep daar het allereerst voor in aanmerking komt. Is dit ook het standpunt van deze Minister? Kan de Minister ons zeggen of het dan ook mogelijk is, afgezien van wat er al omtrent deze zaak in de toelichting gezegd is, duidelijke financieringskansen aan te geven?

Mijnheer de Voorzitter! Ik lees ten aanzien van deze zaak te veel onduidelijkheden in één zin. Ik citeer: 'ofschoon de huidige financieringswijzen van de RONO en de ROZ gedurende een nog nader te bepalen overgangsperiode geheel óf gedeeltelijk worden gecontinueerd ....'. De vraag wanneer, wat en hoeveel zal dan niet zonder grond worden gesteld. Het werk van de regionale omroepen wordt door ons een bijzonder goed hart toegedragen, omdat zij het dichtst bij de mensen staan.

De regionale omroep heeft immers gezien haar taak in het bijzonder betrekking op een bepaald gewest, streek of stad, hetgeen duidelijk uitgedrukt wordt in artikel 47, lid 2, 3 en 4. Vandaar dat wij aangaande mogelijke bijdrage tot volledige financiering wel gaarne zouden worden ingelicht.

Kan de Minister ons ook iets meedelen omtrent het tijdstip waarop wij haar aangekondigde beleidsnota Regionale Omroep tegemoet mogen zien?

Mijnheer de Voorzitter! Hoewel onze fractie de Minister zeer erkentelijk is voor de aandacht die zij in de memorie van antwoord aan onze reeds gestelde opmerkingen en vragen heeft besteed – óók inzake de NOS – moet ons toch nóg één opmerking van het hart. De nieuwe taakomschrijving van de NOS-activiteiten in artikel 36, lid 2, nl. 'de verzorging van het z.g. gezamenlijke programma èn een uitingsmogelijkheid verschaffen aan de maatschappelijke, culturele ofwel godsdienstige, dan wel geestelijke stroming in het volk, welke niet door een gerechtigde tot het gebruik van zendtijd zijn vertegenwoordigd' moge volgens de Minister een toespitsing zijn van de NOS op dit onderdeel.

Het openstaan van de nooddeur, zoals de Minister artikel 19 kenschetst, geeft ons nog niet voldoende zekerheid, dat de minderheden volledig aan het woord zullen worden gelaten. Acht de Minister voldoende waarborgen voor minderheden ingebouwd? Mogen we de kans voor minderheden zien toenemen, als de handhaving van zendtijd 40 ten honderd van de in artikel 26, 3de lid, bedoelde zendtijd, een feit geworden is?

De bewindsvrouwe heeft ons pessimisme verweten. In haar memorie van antwoord heeft zij dat pessimisme echter niet geheel weg kunnen nemen. Misschien is zij thans in staat, mijnheer de Voorzitter, ons wat meer gerust te stellen, zodat ook bij ons het licht doorbreken kan. Het verheugt ons echter zeer, dat de Minister in haar zware taak zelf zoveel optimisme vertoont. Zij zal dat dringend nodig hebben, zeker nu de discussie (of mag ik zeggen: gekrakeel) over wel of niet toewijziging bijna alleen geconcentreerd is geworden op artikel 19, 2de lid: het niet gericht zijn op het maken van winst, of dienstbaar zijn aan het maken van winst door derden. Kan de bewindsvrouwe een interpretatie van het begrip 'winst' geven?

Van alle kanten vernemen wij dat de verleiding om tegen dit wetsartikel te zondigen erg groot is. Ach, ook de omroepwereld is niets menselijks vreemd. Maar gaan niet enkelen af en toe zo ver, dat ze een dikke schuldvinger uitsteken? Splinters uittrekken bij de ander is goed, maar zijn er geen balken elders te ontdekken? Mijn fractie hoopt dat de Minister de kans geboden wordt om de zaken recht te zetten, zodat de moedige uitspraak: gelijke monniken, gelijke kappen waargemaakt kan worden. Zou de Minister in staat zijn om reeds nu iets over het voor velen zo belangrijke onderzoek – en over het criterium dat zij daarbij hanteert – mee te delen?

Mijnheer de Voorzitter! Wij spraken van pessimisme en optimisme. Graag zou ik willen eindigen met een opmerking over idealisme. De bewindsvrouw is nl. ons zelf hierin voorgegaan, door in haar memorie van antwoord te schrijven ten aanzien van nieuwkomers: 'Wel zal bij de werkers van het eerste uur een zekere dosis idealisme aanwezig moeten zijn'.

Mogen wij die lijn van dat noodzakelijke idealisme ook doortrekken naar de werkers die in de omroepwereld al de hitte van de dag gedragen hebben? Soms denk ik dat er ook daar een generatiekloof aanwezig is en de oude wijze vader tegen een lastige zoon zegt: 'Wel ja, wat denk jij wel; die het laatst komt is nog niet het eerste wijs'.

Niemand is wijs die de ander geen ruimte laat, maar ook is niemand wijs die niet op eigen zaken let – zodat kostbare verworvenheden verloren kunnen gaan. Die ruimte is voor iedereeen hier bij de wet bepaald. Degenen die verantwoordelijk zijn voor de ruimte zullen echter óók de begrenzing nauwgezet in acht moeten nemen.

De vergadering wordt van 15.45 uur tot 16.08 uur geschorst.

□

De heer **Fischer** (PPR): Mijnheer de Voorzitter! Namens mijn fractie heet ik de Minister welkom in ons midden. Ik moge haar alle benodigde kracht en sterkte toewensen. Het doet mij deugd, haar te mogen begroeten bij de openbare behandeling van een ontwerp van wet, waarmee mijn politieke vrienden en ik vrij weinig moeite hebben, reden voor mij om niet zo gedetailleerd langs de lijnen van dit wetsontwerp te gaan, her en der enige kruimels kritiek rondstrooiend. Van meer betekenis acht ik het een aantal opmerkingen te maken naar aanleiding van mondelinge en schriftelijke uitlatingen, gedaan bij de voorbereiding van deze plenaire behandeling.

Reeds aan de overzijde van dit Huis hebben mijn politieke vrienden hun bezwaar kenbaar gemaakt tegen de bepaling, dat omroeporganisaties en aspirantorganisaties moeten aantonen, dat zij anders van karakter zijn dan reeds bestaande organisaties. Hoe